

معابد بودایی چین

علی فرح‌بخش

تاریخ‌نگاران، ورود رسمی آیین بودا از هند به چین را در سال ۶۵ میلادی و در زمان سلطنت امپراتور مینگ (Ming) از سلسله‌ی متاخرِ هان (Han) یا هانِ غربی می‌دانند. آیین بودا، به‌سرعت در سراسر چین منتشر گشت و به کشورهای مجاور نیز راه یافت. در طی سالیان متمادی، بودیسم، فراز و نشیب‌های بسیاری را پیمود و گاه، بر پیکره‌ی آیین، صدمات بسیاری وارد آمد.

انقلاب مائو (Mao Tse-tung)، نقطه‌ی عطفِ دین‌گرایی در چین بود. بسیاری از مذاهب، در سیل کمونیسم محو شدند، اما بعد از مدت زمانی، دوباره سر برآوردند، هرچند نه با کمیت و کیفیت گذشته. در دوران انقلاب فرهنگی، بسیاری از معابد چین مورد هجوم قرار گرفت و راهبان بسیاری، از معابد اخراج و تبعید شدند. گروهی از معابد، به کارخانه تبدیل شد و گروهی دیگر نیز به‌صورت متروک باقی ماند. پس از گذشت مدت زمانی، مجدداً گروهی از معابد به وضعیت اولیه بازگشتند و فعالیت‌های خود را از سر گرفتند.

امروزه معابد بودایی چین، علاوه بر جذب بوداییان برای انجام مراسم، نیایش و غیره، گردشگران بسیاری را از اقصای نقاط جهان به‌سوی خود می‌کشانند. بسیاری از این معابد، به‌علت داشتن دیرینه‌ی تاریخی، مورد توجه عموم و محققان است. وجود سبک‌های معماری خاص، پیکره‌ها و نگاره‌های بودا، انجمن‌های بودایی و ... در کنار هم، معابد را به مکان‌هایی مذهبی و گردشگری بدل ساخته‌است. از این‌رو، زائران و گردشگران در کنار یکدیگر به این اماکن تردد می‌کنند.

شماری از معابد بودایی مشهور چین عبارتند از:

استان جانگسو (Jangsu): معبد هان‌شان (Hanshan)

استان جانگسی (Jangxi): معبد دونگلین (Donglin)

استان زه‌جیانگ (Zhejiang): معبد بائوگوئو (Baoguo) و معبد پوجی (Puji)

استان شاندونگ (Shandong): معبد زان‌شان (Zhanshan)

استان شانگهای (Shanghai): معبد بودای یشمی (Jade Buddha) و معبد جینگ‌آن (Jing An)

استان فوجیان (Fujian): معبد گوانگ‌هوا (Guanghua) و معبد وان‌فو (Wanfu)

استان گوانگ‌دونگ (Guangdong): معبد نان‌هوا (Nanhua) و معبد شش درخت بانیان (Banyan)

استان هنان (Henan): معبد شاولین (Shaolin)، معبد کوهستان معطر و معبد اسب سفید

استان یونان (Yunan): معبد یوانتونگ (Yuantong)

در ذیل، مختصری پیرامون وضعیت، تاریخچه و موقعیت ۱۰ معبد بسیار مشهور بودایی چین، ارائه شده است: (تمام تاریخ‌ها به میلادی است.)

معبد اسب سفید:

این معبد، اولین معبد بودایی چین محسوب می‌شود که در زمان پادشاهی امپراتور مینگ از سلسله‌ی متاخر هان یا هان غربی و در سال ۶۸ میلادی تأسیس شد. بر طبق گزارش‌های تاریخی، شبی امپراتور در خواب دید که یکی از خدایان، بر فراز قصر وی در حال پرواز است. روز بعد، امپراتور، رؤیای خود را برای وزیرش بازگو کرد و وزیر دربار، زونگ هو (Zhong Hu) به پادشاه اعلام کرد این رؤیا، احتمالاً مربوط به بودا در هند است. سپس امپراتور، هیئت‌ی متشکل از هجده نفر را به ریاست سای یین (Cai Yin)، کین جینگ (Qin Jing) و وانگ زون (Wang Zun) برای جستجوی آیین بودا اعزام کرد. گروه اعزامی، به همراه یک پیکره‌ی بودا، متون مقدس بودایی و دو راهب برجسته به چین بازگشتند. امپراتور، پس از بازگشت هیئت اعزامی، دستور ساخت معبدی با نام اسب سفید را ابلاغ کرد. این نام به یاد اسبی که متون مقدس را تا چین حمل کرد به معبد داده شد و ساختمان معبد در غرب پایتخت امپراتوری، لوئی‌یانگ (Luoyang)، شکل گرفت. محل این معبد در دوازده کیلومتری شرق شهر جدید لوئی‌یانگ در استان هنان واقع شده است و محیطی در حدود سیزده هکتار را شامل می‌شود. به تازگی، یک گذرگاه سنگی طاق‌دار به طول صدوپنجاه متر در جلوی دروازه‌ی اصلی ساخته شده است. مابین گذرگاه و دروازه‌ی اصلی، یک استخر با فواره‌ها و سه پل سنگی وجود دارد.

معبد بانوگونو:

این معبد که از معابد مهیانه محسوب می‌شود، در منطقه‌ی جیانگ‌بی (Jiangbei)، در پانزده کیلومتری شمال شهر نینگ‌بو (Ningbo) در استان زه‌جیانگ واقع شده است. نام اصلی این معبد، لینگ‌شان (Lingshan) بود اما در سال ۸۸۰ و در زمان سلسله تانگ (Tang) به بانوگونو تغییر نام یافت. تالار اصلی معبد که در سال ۱۰۱۳ و در زمان سلسله‌ی سونگ (Song) شمالی بازسازی شد، امروزه از قدیمی‌ترین بناهای چوبی جنوب چین محسوب می‌شود. این معبد، همچنین دارای ستون‌هایی از سلسله‌ی تانگ، تالاری مربوط به سلسله‌ی مینگ (Ming) و یک سرسرا و چند برج متعلق به سلسله‌ی چینگ (Qing) است. این معبد ارزشمند بودایی، امروزه شمار بسیاری از گردشگران را به سوی خود جلب می‌کند.

معبد بودای یشمی:

این معبد در شانگهای چین واقع است و پیروان دو مکتب ديار پاک (Pure Land) بودایی و ذن (Zen) را در خود جای داده. تاریخ تاسیس این معبد، ۱۸۸۲ است. در زمان پادشاهی امپراتور گوانگسو (Guang Xu) از سلسله‌ی چینگ (۱۸۷۵-۱۹۰۸)، یک راهب اعظم بودایی به نام هوپی‌گن (Hui Gen) سفری زیارتی را به سوی تبت انجام داد و در راه بازگشت، از برمه عبور کرد. نماینده‌ی سیاسی دولت چین در برمه، دو پیکره‌ی بودای ساخته شده از سنگ یشم را به وی اهدا کرد و هوپی‌گن پس از بازگشت به چین، معبد بودای یشمی را برپاساخت. یکی از پیکره‌ها به ارتفاع ۱۹۵ سانتی‌متر و وزن ۳ تن، بودا را در حالت نشسته به نمایش گذاشته است. تمثال دیگر، بودا را در حالت درازکش توصیف می‌کند.

معبد جینگ‌آن:

این معبد در ناحیه‌ی جینگ‌آن در شانگهای واقع است. معبد اولیه در سال ۲۴۷ و در دوران پادشاهی وو (Wu) شکل گرفت. معبد، در سال ۱۲۱۶ و در زمان سلسله‌ی سونگ، بازسازی و بنای امروزی، در زمان سلسله‌ی چینگ تکمیل شد.

در عصر انقلاب فرهنگی، معبد به یک کارخانه‌ی ساخت پلاستیک تبدیل شد و پس از آن، در سال ۱۹۸۳، دوباره به صورت معبد بودایی تغییر یافت و فعال شد.

معبد دونگ لین:

این معبد در بیست کیلومتری خارج منطقه‌ی جیوجیانگ (Jiujiang) در استان جیانگ‌سی واقع شده است و در سال ۳۸۶ ساخته شد. معبد، در دوران تانگ تکامل یافت، اما در زمان انقلاب فرهنگی، آسیب‌ها و خسارات بسیاری بر آن وارد آمد. امروزه این معبد، یک انجمن کوچک راهبان را در خود جای داده است و راهبان در کنار امور معبد، به برزگری اشتغال دارند.

معبد زان‌شان:

این معبد در منطقه‌ی کینگ‌دائو (Qingdao) در استان شاندونگ واقع است. معبد از بناهای متعددی ساخته شده است، به انضمام یک کتابخانه‌ی کتاب‌های مقدس بودایی و یک استوپای (Stupa) بلند. معبد در سال ۲۰۰۴ تعمیر شد.

معبد شائولین:

این معبد که از معابد بسیار مشهور چین می‌باشد، در سونگ‌شان (Songshan) و در استان هنان واقع است. معبد، حدوداً در سال ۴۹۷ و در زمان سلسله‌ی وی (Wei) شمالی برپا شد و از معابد مهم چن (ذن) و نیز هنرهای رزمی قلمداد می‌شود. معبد، در طی سالیان، با یورش‌ها و حملات بسیاری روبرو بود و خسارات زیادی به آن وارد آمد. شهرت فراوان این معبد، به حضور بنیانگذار طریقت ذن، بودیدارما (Bodhidharma) در آن باز می‌گردد و همچنین، گسترش فنون رزمی. شهرت نظامی معبد، در اوایل دوران سلسله‌ی تانگ (۶۱۸-۹۰۷) نمایان شد و از آن پس، آموزش روش‌های رزم در کنار آموزه‌های بودایی در اختیار رهروان قرار گرفت.

معبد شش درخت بانیان:

این معبد در سال ۵۳۷ و در زمان سلسله‌ی لیانگ (Liang) در گوانگ‌ژو (Guangzhou) و در استان امروزی گوانگ‌دونگ ساخته شد. معبد در ابتدا بانزوآنگ‌یان (Baozhuangyan) نامیده می‌شد اما در زمان سلسله‌ی سونگ شمالی، یک نویسنده به نام سو شی (Su Shi)، نوشته‌ای تحت عنوان شش درخت بانیان (بانیان: انجیر هندی) به نگارش درآورد و از آن پس، نام معبد تغییر کرد. ساختمان معبد در دوران سلسله‌ی سونگ شمالی به آتش کشیده شد و مجدداً مورد بازسازی قرار گرفت. ساختمان اصلی معبد، در سال ۱۰۹۷ ساخته شد.

معبد گوانگ‌هوا:

این معبد در زمان سلسله‌ی وی شمالی ساخته شد و یکی از هشت معبد اطراف غار مشهور سربازان سنگی محسوب می‌شود. معبد در پانصد متری جنوب غار و در استان فوجیان واقع است. در زمان امپراتور سوآن‌زونگ (Xuanzong) از سلسله‌ی تانگ، گروهی از راهبان هندی، برای مذاکرات و مباحثات به این معبد عزیمت کردند، پس از آن، معبد دچار تنزل شد و امپراتور یک برج در معبد بنا نهاد. این معبد در دوران دو سلسله‌ی مینگ و چینگ، مورد تعمیر و بازسازی قرار گرفت. در سال ۱۹۴۹، شخصت راهب در این معبد اسکان داشتند. در ۱۹۶۵ این عده به پنجاه‌وهفت نفر کاهش یافت. در زمان انقلاب فرهنگی، معبد بسته شد، تمامی تمثال‌ها نابود و تمامی راهبان معبد، متفرق شدند. در فوریه‌ی ۱۹۸۰، معبد بار دیگر راه‌اندازی شد. در سال ۱۹۸۳، یک راهب سی‌وشش ساله به نام یی‌رن (Yiran) به سمت راهب اعظمی دیر درآمد و در سال ۱۹۹۰ یک راهب بیست‌وچهار ساله به نام سویی‌چنگ (Xuecheng) جانشین وی شد.

معبد وانفو:

این معبد در کوه هوانگبو (Huangbo) و در استان فوجیان واقع است. شهرت این معبد به سی‌وسومین استاد اعظم آن، یین‌یوان لونگ‌گی (Yimyan Longgi) باز می‌گردد. وی که از اساتید بزرگ ذنِ چینی (چن) (Chan) محسوب می‌شود، به‌همراه مریدش مویان (Muyan) برای یافتن و درک مکتبِ ذنِ اوباکو (Obaku) به ژاپن سفر کرد.

علی فرحبخش

سپتامبر ۲۰۱۱